

SZABÁLYOK

Olvasmányfeldolgozás (MUNKAFÜZET)

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

A Pallas Nagylexikona, Budapest 1900.

SOGGIN J. A., Bevezetés az Ószövetségbe, Budapest 1999.

RAD VON, G., Az Ószövetség teológiája, Budapest 2000.

http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/index.php?option=com_tanelem&id_tanelem=458&tip=0

)

Szabályok az Ószövetségben:

a) Szabály: Isten útmutatása:

Isten szereti a teremtményeit. Így nem mindegy neki, hogy hogyan élnek. Ezért elfogadható a hívő ember számára az a tény, hogy léttörvényeit a szerető Teremtő Isten jelölje ki. Isten számtalan útmutatást adott. Ezeket az Isten által kijelentett útmutatásokat az Ószövetség több néven is nevezi: szabály, parancsolat, rendelkezés, törvény. Ezek a fogalmak összefüggenek egymással. Sok esetben nem lehet élesen megkülönböztetni, elhatárolni a fogalmak tartalmát egymástól. Ennek a ténynek a héber gondolkodás sajátossága az oka, amely a jelenségeket nem az elméleti, hanem a gyakorlati oldala felől közelíti meg. Mivel Isten vezetésének tekintették a szabályokat, ezért az Ószövetségben a szabályok követése, a törvény tisztelete soha sem valami bántó és negatív elvárás vagy elviselhetetlen követelmény volt, mert ebben látták meg Isten kegyelmes szeretetének a bizonyítékát. A szabályok betartása a helyes, a jó magatartás. Míg a be nem tartása a helytelen, azaz rossz. (5Móz 30,15–16) Mivel a törvény Isten útmutatása, ezért ebben az értelemben szent, igaz és jó a törvény. (Róm 7,12)

b) Az útmutatás követése a közösség fennmaradásának a feltétele:

Az ószövetségi gondolkodásban szabályozottság szükséges ahhoz, hogy a közösségi élet fennmaradjon. A szabályozottság nélkül előbb-utóbb a közösségi élet felborul. Tehát a törvények, parancsolatok és szabályok mind ahhoz járultak hozzá, hogy a nép léte biztosítva legyen. A szabályok és a törvények megszegése a közösség pusztulásához vezethet. Azt mondja Isten, hogy meg kell tartani az Ő parancsolatait és a rendelkezéseit, és akkor a nép élni fog. De ha nem követik az útmutatását, akkor menthetetlenül el fognak veszni. (5Móz 30,17) Az útmutatás, a szabályok követése az ember érdeke, a jólétének az alapfeltétele. Ezt igazolja az első szabályszegés története is. Az első szabályt Isten már az Édenkertben megfogalmazta: „*A kert minden fájáról szabadon ehetsz, de a jó és a rossz tudásának a fájáról nem ehetsz, mert azon a napon, amelyen eszel róla, halállal lakolsz.*” (1Móz 2,16–17) Isten megfogalmazza a helyes és a helytelen cselekvést, és a megszegés esetén kilátásba helyezi a büntetést. Isten szabadságot adott az embernek arra, hogy eldöntheti, hogy ezeket a szabályokat megtartja-e vagy nem. A bűneset során az ember megszegte ezt a szabályt. Azonban Isten szeretete miatt mégsem kellett meghalnia az embernek. Ez a szabály Isten szeretete miatt megengedte a kivételt. Halálbüntetés helyett a kiűzetést kapta az ember.

c) Az útmutatás iránti szeretet:

Az ószövetségi ember teljességgel pozitívan viszonyul az Isten által adott útmutatásokhoz. A törvények, szabályok Isten útmutatásaként Isten szeretetének a jelei. A hívő ember viszonzásként az Isten szeretetére Isten útmutatásához szeretettel viszonyul, ezzel kifejezve a Törvényadó, szabályalkotó iránti szeretetét. „*Mennyire szeretem törvényedet!*” (Zsolt 119,97)

d) Az útmutatás biztonsága:

Az ószövetségi ember biztonságérzetét alapvetően befolyásolta az a közeg, amelyben élt. A néppé

alakulást követően, az egyiptomi fogságból való kiszabadulás után folyamatos létbizonytalanságban élt. Biztos pontot Isten és az útmutatásai jelentettek, valamint az az élet, amelyet ezek szerint az útmutatások szerint éltek. Isten vezetése révén kialakított szokások és életmód védőbástyát, kerítést jelentett a veszélyekkel szemben. Ezért nem a korlátokat látták az Isten által adott szabályokban, hanem a védőkorlátot, kerítést, bástyát.

e) Szabályok megszegése:

Mivel a szabályok az ószövetségi gondolkodás szerint nem emberi, hanem isteni alkotások, ezért azok megszegése Isten elleni lázadás, azaz bűn. A szabályszegés így hitbeli kérdés is egyúttal, mivel a vétkes ember olyat tesz, ami ellentétes Isten kijelentett akaratával. A törvények betartatása nemcsak jogi kérdés volt, hanem teológiai is.

Szabályok az Újszövetségben:

Ószövetségi szabályok változása:

Mivel az útmutatások Isten akaratát jelentik, ezért azok új körülmények között akár érvényüket is veszthetik, és Isten adhat új útmutatást. Így helyezett sok törvényt hatályon kívül az Újszövetség népe. Jézus Krisztus helyettes áldozata után gyakorlatilag érvényét veszttette mindenféle áldozat bemutatása, így az áldozatbemutatást részletező szabályrendszer is. Az elsődleges szabály, az elsődleges parancsolat a szeretet parancsa lett. (Róm 13,8; Gal 6,2; 1Tim 1,5). De a Tízparancsolat minden törvénye örök érvényű, ami vonatkozik a keresztyén emberre is.

Jézus és a szabályok:

A keresztyén ember számára nagyon fontos, hogy Jézus hogyan élt, hogyan viszonyult a törvényhez, szabályokhoz, mert maga is így akar élni. Jézus mindig a törvények mögött meghúzódó isteni akarathoz alkalmazkodott, Istenhez, és nem a leírt, megfogalmazottakhoz. Jézus számára a törvény magasabb szintű betöltése az Isten akaratának a teljesítése. Ezért fordulhatott elő, hogy Jézus nem tartotta úgy tartotta be a szombat törvényét, mint például a farizeusok.

Pál apostol és a szabályok:

A páli levelek a törvényről máshogyan gondolkoznak, mint az Ószövetség. Pál az ellen küzd, hogy a Törvény ne helyettesítse Istent, hogy a törvények betartását ne tekintse a hívő ember az üdvösség útjának. Sokan a merev útmutatást helyezték az élő aktuális isteni akarat helyére.

Szabály kifejezés a Bibliában:

A szabály szó görögül az Újszövetségben így hangzik: kánon. A görög szó a héber „káneh” szóból ered. Jelentése: mérőnád, mérőszinór. Ezékiel 40,3-ban olvassuk:

„Odavitt engem, és egy férfit láttam, amint állt a kapuban. Olyannak látszott, mintha ércből lett volna; kezében lenzsinór és mérőnád volt.” Az Ószövetségben eredetileg mértékegységként használt kifejezés az Újszövetségben már egy fogalom meghatározására szolgált. Azt a mércét jelenti, amihez a keresztyén embernek a tetteit viszonyítania kell. A Gal 6,15–16 szerint: *„Mert Krisztus Jézusban sem a körülmetélkedés nem számít, sem a körülmetéletlenség; hanem csak az új teremtés. Békesség és irgalmasság mindazoknak, akik e szabály szerint élnek, és Isten Izráelének!”*

A teljes Szentírás a hívő ember számára mérce, amihez mérni kell a hitét. Ezért nem véletlen, hogy a Szentírás elnevezései között ott szerepel a kánon. Azt a folyamatot, amely során az egyház az egyes bibliai könyveket Istentől ihletettnek ismeri fel, kanonizálásnak nevezzük. Először alexandriai Philon használta a Bibliára a kánon kifejezést, hogy megkülönböztesse a többi olyan irattól, amely ugyan a hívek lelki épülését szolgálja, de nem tekinthető normatívnak. A Biblia tanítása szerint Isten határozza meg, hogy mi a jó és mi a rossz. A hívő ember számára az erkölcsi szabályokat is Isten hozza. Ezért a szabályok megszegése Isten jónak tartott akaratára elleni cselekvés. A keresztyén ember életére vonatkozó szabályok elválaszthatatlanok Jézus Krisztus személyétől és tanításától.

Szabályokról általánosságban:

Az emberi élet nem lehetséges szabályok betartása nélkül. Aki egy adott közösséghez akar tartozni, annak be kell tartania a közösség szabályait. A szabályok meghatározzák, hogy mi a helyes magatartást, segítenek megkülönböztetni egymástól azt, hogy mi a jó és mi a rossz. Vannak különböző szabályok: erkölcsi, grammatikai, közlekedési, szakmai, stb. A szabályok betartása a helyes cselekvés, vagyis jó. A szabályok megszegése a helytelen, azaz rossz. A szabálynak lehet kivétele, a törvénynek nincsen. A szabályok megszegése következményekkel jár. A következmény lehet kizárás vagy egyéb büntetés. A szabályszegő vagy vállalja a büntetést, vagy kizárja magát a közösségből.

Az erkölcsi szabályokat a társadalmi norma határozza meg. Amit értéknek tart az adott közösség, az határozza meg a szabályait.

A szabályoknak védelmező szerepe is van, a bennük szereplő tiltások a közösség tagjait óvják meg a rossztól. (Ez a rossz lehet erkölcsi, teológiai értelemben vett rossz, és lehet például a közlekedési szabályok esetében egy baleset.) A szabályok a közösség és az egyén érdekében és javára születnek, abban segítenek, hogy az együttélés minél kevésbé legyen problematikus. A jogban a törvény és a szabály úgy viszonyul egymáshoz, hogy a törvényben meghatározottak gyakorlati megvalósulását a jogszabályok fogalmazzák meg. A szabályok a törvényekből következnek, velük ellentmondásban nem lehetnek.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Alsó tagozatban megerősödik a szabálytudat. A saját korosztályukban is odafigyelnek a szabályok betartására. Jellemzően megfigyelhető, hogy a társaik szabálytalanságát észreveszik, felróják, míg a magukéval sokkal elnézőbben bánnak.

Saját közösségeiket, bandáikat, klikkjeiket is szabályok mentén működtetik. Ezzel jelölik ki a közösség határait, és szabályozzák céljait, működését.

Ha még nincs a hittanos osztálynak saját szabályzata, ezen az órán létrehozhatunk egyet.

Szeretik azokat a csapatjátékokat és társasjátékokat, amelyekben meghatározott szabály szerint megy a játék. Nagyon sokféle játékkal élhetünk, aminek a segítségével szemléltethetjük a szabályok működését, hasznát, előnyét.

Ez a lecke a Tízparancsolat bevezető órája az egyházi iskolában tartott hittanosok körében. Tankönyvi anyagot külön nem, csak munkafüzeti anyagot találunk hozzá.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A szabályok a szabadság útjelzői.

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy a mindennapi élethez szükség van közös szabályokra, és hogy ezek a szabályok nem ellenünk, hanem értünk vannak.

Affektív cél: A szabályok által létrehozott biztonság érzésének megtapasztalása.

Pragmatikus cél: A tanulók saját maguk hozzanak létre fontos szabályokat, vizsgálják felül a hittan csoport közös munkája érdekében azokat!

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Nem szabad. Kérjük meg a gyerekeket, hogy idézzék fel magukban azokat a szabályokat, amelyeket kisgyerekkorukban tanítottak a szüleik a háztartásukban (konkretorba nem nyúlunk, ablakpárkányra nem mászunk fel, polcra nem mászunk fel, kukában nem turkálunk, széken nem billegünk, stb.)! Párosával adjanak elő az osztálynak egy-	Kapcsolódó feladat: MFEI Szabályok olvasmányfeldolgozás 1. (41. o.) Megjegyzés:

	<p>egy szituációt, ahol az egyik tanuló kisgyerekként át akarja hágni a szabályt, a másik tanuló pedig szülőként odamegy, megakadályozza, és mondja, hogy „Nem szabad!”. Az osztály fogalmazza meg a szabályt és a szabály hátterét, azt, hogy mitől véd meg.</p> <p>Beszélgetés a játék kapcsán:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen érzés volt kisgyerekként, vagy akár most hallani, hogy valamit nem szabad? • Mi a tanulók véleménye ezekről a tiltásokról a játék tükrében? • Miért találnak ki a felnőttek szabályokat? <p>Átvezetés: Ezen az órán Ti magatok alkothattok olyan szabályokat, amelyekkel a hittanórás közösséget védhetitek.</p>	<p>Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy a játék során nagyon vigyázzanak egymás biztonságára.</p>
<p>Feldolgozási javaslat, munkáltatás</p>	<p>Közös szabályalkotás a hittanórás közösség számára: A tanórát használhatjuk közös szabályalkotásra. A szabályalkotás történhet a munkafüzeti feladat segítségével, de a következő módon is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ha nagy létszámú osztályunk van, bontsuk • 5-6 fős csoportokra! • A csoportokban először egyéni ötletekkel, szóforgóban kezdődik a munka. Minden tanuló felvet egy szerinte fontos szabályt, amit rövid megbeszélés után, miután sikerül egy mondatban megfogalmazni, a tőle jobbra ülő leírja egy papírra. • Ezeket a kialakított szabályokat összegyűjtjük, és amíg a munkafüzetben önállóan dolgoznak a gyermekek (pl. MFEI 1.), csoportosítjuk, a hasonlókat egy helyre rendezzük. • A különböző kategóriák szerint csoportosított ötletek cetlijeit (pontosság, jelentkezés, szóhasználat...) odaadjuk egy-egy csoportnak, hogy abból „gyúrjanak” egy végső szabályt. • Végül közös megbeszéléssel összegezzük a hittanóra szabályait. • A végeredményt be is írhatjuk a munkafüzetbe: MFEI 2. 	<p>Eszköz: annyi cetli, ahány tanuló + kiscsoport</p> <p>A feladat a munkafüzetben is elvégezhető: MFEI Szabályok olvasmányfeldolgozás 2. (41. o.)</p>
<p>Énekjavaslatok (alternatívák)</p>	<p>RÉ 395: „Isten szívében megpihene...” (TK 67. o. 7.) „Köszönöm, köszönöm...” (TK 72. o. 12.) „Szentelj meg, Úr Isten...” (TK 69. o. 10.) RÉ 241: „Szent vagy örökké...” (TK 72. o. 13.) Isten oly nagy, erős és biztos http://www.keresztenyudalok.hu/enekek/az_isten_oly_nagy BS 99: „Mit használ a keresztyénségem...” (dall. RÉ 42: „Mint a szép híves patakra...) BS 132: „Kérünk, sziklánk te légy a hitben</p>	<p>Megjegyzés: Mozgásos énekkel, vagy megadott szabály szerint énekeltek énekekkel is szemléltethetjük az óra anyagát.</p>

	<p>Az Úr van itt – fiúk-lányok váltakozva „Hallelu, hallelu...” http://aszlek.uw.hu/data/albums/pdf/S049.pdf „Az Úr van itt...” – fiúk-lányok váltakozva http://www.keresztenyudalok.hu/enekek/az_ur_van_itt</p>	
--	---	--

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Ki adja a szabályt? – vezérjáték

A csoport álljon körbe! Egy valaki menjen ki az osztályteremből! Távollétében beszéljük meg, hogy ki a vezér! A vezér különböző mozdulatokkal irányítja a csoportot, amely utánozza őt. Ha ugrál, akkor mindenki ugrál, ha átvált karkörzésre, akkor mindenki követi, ha elkezd guggolni, akkor a csoport is guggol. A kiküldött tanuló feladata, miután behívtuk, hogy a csoport mozgását figyelve a kör közepén állva rájöjjön, hogy ki a vezér, ki adja a szabályt. A vezér megpróbálja úgy változtatni a mozgás szabályát, hogy ne vegye észre a megfejtő játékos. Ez leginkább akkor sikerül, ha a csoport nem a vezért, hanem mindig a szemben lévőket nézi, és úgy terjed az újfajta mozgásforma.

2. Mi a szabály?

Idézzünk a gyermekeknek az eddig tanult aranymondásokból a következő módon: mindegyik szótag után tegyük be a 'vé' szótagot. Például: Va-vé-gyok-vé, a-vé-ki-vé va-vé-gyok-vé. Ha elsőre nem jönnek rá, akkor megpróbálhatjuk egy következő aranymondással. Vállalkozó szellemű tanuló maga is kitalálhat valamilyen nyelvi szabály szerint elmondott aranymondást.

3. Szabályjáték gyűjtemény

https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwicpYS6-tbVAhWDAPoKHVn1BV0QFggIIMAA&url=http%3A%2F%2Fkopevarovoda.hu%2Ffiles%2FJatekgyujtemeny.doc&usq=AFQjCNF5fgcartdrZ3nPq_pdp8AFkJDztQ

4. Tik-tik-tik

Kedvelt csapatjáték ebben az életkorban az öregasszony-szamuraj-bika hármáról szóló fogócskajáték, aminek a tanulságát összekapcsolhatjuk az óra anyagával. Nagy tér kell hozzá, így udvaron vagy nagy üres teremben (tornaterem, gyülekezeti terem) játszható. Két részre választjuk a nagyobb létszámú hittanos osztályt. Egymással szemben állnak a diákok. A két csoport külön-külön tanácskozást tart, hogy az adott körben öregasszonyok, samurájok vagy bikák lesznek. Miután az egyes csoport egységes döntésre jutott, és eldöntötte, felsorakozik úgy, hogy 3-4 lépés legyen a két egymással szemben álló csapat között. A játékvezető számol, és háromra minkét csoport egymásnak bemutatja, hogy kicsoda.

Az öregasszony tik-tik-tik-el, vagyis kocogtat a földön a képzeletbeli botjával, amit a gyerekek a jobb kezükkel mutatnak, ahogy fogják és kopogtatják a földet, közben mondják: tik – tik - tik. A samuráj a kardjával épp két kézzel maga előtt hasítja a levegőt. A bika pedig két szarvat mutatva a fején a mutató ujjával azt mondja, hogy: múúúú.

A szabály: Az öregasszony menekül a bikától, a bika menekül a samurájától, a samuráj az öregasszonytól. Vagyis az öregasszony el akarja kapni a samurájt, a samuráj a bikát, a bika az öregasszonyt.

Ahogy a két csapat egymás felé kinyilvánítja a szerepét, az üldöző szerep üldözőbe veszi a másik csapatot, aki hátrafelé menekül. Mindkét csapat mögött kijelölünk egy védett területet, egy

vonalon túl már nem lehet elkapni a gyerekeket, beérnek a „házba”, de akit elkapnak, az átmegy a másik csapatba, ott vesz részt a játékban. A játék addig folytatódik, amíg az egyik csapat el nem fogy.

Leckéhez kapcsolás: itt is meg van a szabály, hogy ki-kire jelent veszélyt, hogyan lehet megmenekülni...

5. „Szabályablak” – együttműködés, kooperációs készséget fejlesztő játék

Cél: a szabályok jelentőségének, hatékonyságának megtapasztalása, tudatosítása.

Eszközök: színes karton, filc, olló, ragasztó.

A játék menete:

- a tanulók kedvenc szín kiválasztásával csoportokat alkotnak (ki szeretne a piros színhez tartozni, legfeljebb 4 tanuló)
- minden csoport sorshúzással megkapja a feladatot: a kihúzott cetlikén a következő kulcsszavak állnak: család, óvoda, iskola, gyülekezet, barátok, stb.
- a színes kartonra készítenek a csoportok egy-egy ablakot (a csoportok döntenek el annak formáját, méretét, nagyságát, helyét.; ráfordított idő adott – 5 perc)
- a csoportok összegyűjtnek minél több szabályt az adott társadalmi szinteken belül (pl. olyan szabályokat, melyek a családra érvényesek)
- a következő feladat, minden csoporttag áttekinti a szabályokat, és kiválaszt egyet, melynek betartása számára nehézséget és gondot jelent. A közösen elkészített ablakon „kikukkantva” bemutatja az adott szabályt.
- miután minden tanuló sorra került, körbeülünk, és megbeszéljük az érzéseket, tapasztalatokat
- összegzésként megbeszéljük, hogy miért fontosak a szabályok